

ปัญหาเกี่ยวกับการปรับเป็นพินัย

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565¹

จิรายุ คลังทอง²

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและความเป็นมาของการปรับเป็นพินัยทั้งตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 เนื่องด้วยปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยได้ประสบปัญหา “กฎหมายอาญาเพื่อ” (Over Criminalization) ซึ่งหมายถึง การที่รัฐนั้นออกกฎหมายที่มีโทษทางอาญาอันได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์ มาบังคับใช้มากจนเกินความจำเป็น ด้วยความเชื่อที่ว่าโทษทางอาญานั้นมีสภาพบังคับที่จะทำให้คนเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแม้ประเทศไทยจะยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต โดยในปัจจุบันใช้วิธีการฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย ก็ยังไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้โทษทางอาญาที่รุนแรงนั้นไม่ได้ส่งผลให้ประชาชนทำผิดกฎหมายน้อยลง กลับกันการใช้โทษทางอาญาที่รุนแรงลงมาอย่างโทษจำคุก นอกจากจะไม่ช่วยให้อาชญากรรมลดลงแล้ว อาจจะส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมมากขึ้นไปอีก เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่เคยต้องรับโทษจำคุก เมื่อพ้นโทษออกมาก็จะถูกสังคมตีตราว่าเป็นอดีตนักโทษ ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม หางานทำยาก สู้ด้อยเมื่อสังคมไม่ต้อนรับ เขาก็จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก หรือผู้กระทำความผิดบางราย อาจไม่ได้กระทำความผิดทางอาญาที่ร้ายแรง หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด เป็นความผิดประเภท Mala Prohibita หรือความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด เช่น ความผิดตาม พรบ.จราจรทางบก พ.ศ.2522, พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เป็นต้น ความผิดประเภทนี้ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีจิตใจที่ชั่วร้าย การที่รัฐใช้โทษทางอาญาโดยเฉพาะโทษจำคุกมาลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดประเภทนี้จึงไม่เกิดประโยชน์แก่ตัวผู้กระทำความผิดเพราะเขาจะเข้าไปเรียนรู้การกระทำความผิดจากอาชญากรมือ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา ไชติมานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อาชีพในเรือนจำ และไม่เป็นประโยชน์แก่รัฐเองที่จะต้องเสียงบประมาณจำนวนมากไปกับการดูแลผู้ต้องขัง ในคดีความผิดอาญาเล็กน้อยๆ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคท้าย ได้วางหลัก ให้ รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ด้วยเหตุที่ว่าโทษทางอาญานั้นมีลักษณะเป็นการลิดรอน สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ถูกรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน(Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับ ใช้กับประเทศไทยวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540 ตัวอย่างสิทธิมนุษยชนที่ถูกรับรองไว้ใน UDHR เช่น

ข้อที่ 3 ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อที่ 5 บุคคลใดจะถูกกระทำทารุณหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

ข้อที่ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศตามอำเภอใจไม่ได้

จากบทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานนั้น โทษทางอาญา โดยเฉพาะโทษจำคุกนั้นสมควรที่จะนำมาใช้เฉพาะกับความผิดอาญาร้ายแรง เป็นความผิดประเภท Mala Inse หรือ ความผิดในตัวเอง ซึ่งเป็นความผิดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือขัดต่อความสงบ เรียบร้อยของสังคมอย่างร้ายแรง เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ซึ่งผู้กระทำความผิดประเภทนี้มีจิตใจที่ชั่วร้าย สมควรที่จะได้รับการลงโทษจำคุกเพื่อตัดออกจาก สังคมไม่ให้อยู่ร่วมกับประชาชนผู้บริสุทธิ์ และเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน(Retribution)อีกทั้งข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)ไม่ให้กระทำความผิดอีก

ส่วนความผิดประเภท Mala Inse หรือ ความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด ไม่ ควรจะนำโทษจำคุกไปใช้กับความผิดประเภทนี้ นอกจากนั้นหากยึดตามหลักการในรัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 โทษทางอาญาประเภทอื่นก็ไม่สมควรที่จะนำมาใช้กับ ความผิดประเภทนี้ด้วยเช่นกัน โดยโทษที่รัฐมักนำมาใช้กับความผิดอาญานอกเหนือจากโทษจำคุกแล้วก็คือ โทษปรับ ซึ่งในเบื้องต้นแม้จะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้กระทำความผิด แต่เมื่อได้ชื่อว่าเป็นโทษ ทางอาญา เมื่อได้กระทำความผิดแล้ว ก็ต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ถูกจับกุม คุม ขัง พิมพ์ลายนิ้วมือและลงบันทึกประวัติอาชญากรรมเป็นประวัติติดตัวตลอดไปซึ่งเป็นการสร้างมลทินและ รอยด่างพร้อยแก่ตัวผู้กระทำความผิดไปตลอดชีวิต และหากต่อมามีคำพิพากษาว่าได้กระทำผิดจริงและ ลงโทษปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีก็อาจจะไม่เดือดร้อนใดๆ แต่หากเป็นผู้ มีฐานะยากจนไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะชำระค่าปรับได้ ก็ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 29 อันเป็นการลิดรอนเสรีภาพและกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำความผิด เช่นเดียวกับโทษจำคุกทั้งๆที่ความผิดที่ได้กระทำลงนั้นเป็นเพียงความผิดเล็กน้อย

ดังนั้น ในกรณีของความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว หากสามารถใช้มาตรฐานแทนการลงโทษทางอาญาได้ก็จะเป็นผลดีแก่ตัวผู้กระทำความผิดที่จะได้ไม่ต้องมีประวัติอาชญากรรมติดตัว ซึ่งมาตรการอื่นในที่นี้คือ โทษปรับทางพินัย โดยปัจจุบันประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 ขึ้นมาใช้บังคับแล้ว ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนด นิยามความหมายของความผิดทางพินัย กระบวนการพิจารณาความผิดทางพินัย การกำหนดค่าปรับ การอุทธรณ์ อายุความ รวมถึงกำหนดบรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองที่จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยไว้ท้ายพระราชบัญญัติอีกด้วย ซึ่งบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวมีปัญหาข้อกฎหมายอยู่หลายประการดังนี้

1. ปัญหาข้อจำกัดในการเปลี่ยนความผิดทางอาญาเป็นความผิดทางพินัยเฉพาะแต่ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวเท่านั้น

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียว นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และความผิดที่มีโทษปรับทางปกครอง เป็นความผิดทางพินัย โดยให้เปลี่ยนอัตราโทษปรับอาญาและอัตราโทษปรับทางปกครอง เป็นอัตราค่าปรับเป็นทางพินัย ตามบทเฉพาะกาลมาตรา 39,40 และ 43 โดยเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า บรรดาความผิดประเภท Mala Prohibita หรือ ความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดซึ่งมีโทษจำคุกรวมอยู่กับโทษปรับหรือที่มีโทษปรับสถานเดียวแต่เป็นความผิดลหุโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญานั้น จะไม่ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย ทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นยังคงต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสนหลัก ซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 และเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว ที่มุ่งหมายจะให้ใช้โทษทางอาญาเฉพาะความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น และหันเหผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรงหรือความผิดประเภท Mala Prohibita ออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสนหลักเพื่อไม่ให้มีประวัติอาชญากรรมติดตัวไป

2. ปัญหาการกำหนดอัตราค่าปรับพินัยไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยไว้ใน มาตรา 9 โดยบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐใช้ดุลยพินิจในการพิจารณา กำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงอันได้แก่ ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิด ความรู้ผิดชอบ ประวัติ ความประพฤติ การศึกษาอบรม อาชีพ และสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดพินัย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการกำหนดค่าปรับนั้นยังต้องอยู่ในอัตราที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้นๆ ตามมาตรา 39 และ มาตรา 43 แล้วแต่กรณี ซึ่งยังคงเป็นรูปแบบการปรับแบบเดิมที่ใช้ในโทษปรับอาญาและโทษปรับทางปกครอง คือ ค่าปรับแบบคงที่ (Fixed Fines) หรือการปรับโดยมีเกณฑ์ขั้นต่ำ-สูงตามที่กฎหมายกำหนด โดยศาลจะลงโทษปรับสูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้มิได้ การปรับ

รูปแบบนี้จึงขาดความยืดหยุ่นและไม่เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดแต่ละราย โดยผู้กระทำความผิดที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีก็จะไม่ได้รับผลกระทบมากนักจากค่าปรับรูปแบบนี้ทำให้มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีสถานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนักก็อาจจะไม่มีเงินชำระค่าปรับได้ในกรณีที่มีความผิดนั้นมีอัตราค่าปรับเป็นพินัยที่ค่อนข้างสูง การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยนี้จึงไม่เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริงซึ่งสมควรที่จะได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในอนาคต

3. ปัญหาข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในปัญหาข้อเท็จจริงและจำนวนค่าปรับเป็นพินัย โดยผู้กระทำความผิดทางพินัยมีสิทธิอุทธรณ์ได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ตามมาตรา 32 โดยบทบัญญัติดังกล่าวทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ไม่ว่ากรณีใด ซึ่งย่อมไม่เป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยเนื่องจากการอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบความถูกต้องของคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลชั้นต้นซึ่งอาจมีข้อผิดพลาดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยผิดพลาดของผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่ยังมีประสบการณ์ไม่มากนัก จึงสมควรได้รับการตรวจสอบและกลั่นกรองจากผู้พิพากษาในศาลชั้นอุทธรณ์อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งสิทธิในการอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาต่อศาลสูงสำหรับผู้กระทำความผิดที่ต้องรับโทษทางอาญานั้นถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ข้อ 14(5) โดยความผิดทางพินัยนั้นแต่เดิมเป็นความผิดทางอาญาซึ่งสามารถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้แม้จะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงและมีโทษไม่สูงนัก แต่หากจำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท จำเลยก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ ด้วยเหตุนี้เมื่อความผิดทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยแล้ว ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 ก็ควรที่จะให้ผู้กระทำความผิดทางพินัยนั้น สามารถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้เช่นเดียวกัน

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ผู้เขียนมีความเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้เขียนเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 39 เดิมที่บัญญัติไว้ว่า “เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี 1 ทั่วยุทธราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญา ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้”

ขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยใช้ถ้อยคำใหม่ดังนี้ “เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวบรรดาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายทั้งปวงและความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกตามกฎหมายที่ระบุไว้ในบัญชี 1 ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญา ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ส่วนความผิดที่มีโทษจำคุกนั้นให้เปลี่ยนอัตราโทษจำคุกเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยให้ถืออัตราหนึ่งหมื่นบาทต่อหนึ่งเดือน”

2. ผู้เขียนเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ตามบทเฉพาะกาล โดยเพิ่มมาตรา 39/1 ให้ใช้ถ้อยคำดังนี้ “เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนบรรดาความผิดทุกโทษทั้งหลายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญา เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้”

3. ผู้เขียนเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยเพิ่ม มาตรา 9/1 ให้ใช้ถ้อยคำดังนี้ “การกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้คำนวณจากฐานรายได้สุทธิต่อวันของผู้กระทำความผิด มารวมกับจำนวนวันปรับตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้”

4. ผู้เขียนเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 โดยเพิ่มเติมตารางวันปรับในบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้

5. ผู้เขียนเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ในมาตรา 32 วรรคแรก เดิมที่บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในปัญหาข้อเท็จจริงและจำนวนค่าปรับ ” และวรรคท้ายที่บัญญัติว่า “คำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด”

ขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยใช้ถ้อยคำใหม่ดังนี้ มาตรา 32 วรรคแรก “การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในคดีความผิดทางพินัยนั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยอุทธรณ์มาบังคับใช้โดยอนุโลม” และวรรคท้าย “การฎีกาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา โดยการขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว”

เอกสารอ้างอิง

ภัทรวดี ชินชนะ, วิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ว่าด้วย
เรื่องคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ[ออนไลน์], 12 กุมภาพันธ์ 2567., สืบค้นจาก
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=177.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and
Political Rights - ICCPR)